

RDA-linjaukset 2019-2021 (uusi RDA)

RDA-linjausten päivitykset 2018-2019 (nykyinen RDA)

Tällä sivulla kuvailun kansallisten ryhmien kesken sovittu RDA-linjauusprosessi. Alasivuilla kuvailuryhmien vuosina 2019-2021 uutta RDA:ta varten työstämiä linjauksia, esimerkkejä ja soveltamisprofieileja.

Linjauusprosessi

päivitetty heinäkuussa 2021

Milloin	Ketkä	Mitä
2018/12	Kuvailusääntöpalvelu, Kuvailustandardiryhmä (Kusti), Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä (Kumea), Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä (Sisku) ja Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä (Muusa)	Aikataulusta, työnjaosta ja prosessista sopiminen
2020/05	Sisku	Linjaukset sisällönkuvailua käsitteleviin kohtiin valmiit
2020/06	Toimijakuvailuverkosto (Toiku-verkosto)	Linjaukset ja esimerkit toimijoita käsitteleviin lukuihin valmiit
2021/05	Kusti (ja Kuvailusääntöpalvelu)	Linjaukset RDA-entiteetin ja nomenin lukuihin sekä Ohjeistus-osioon valmiit
2021/09?	Muusa	Linjaukset ja esimerkit musiikkia käsitteleviin kohtiin valmiit
2021/09	Toiku	Kuvailuentiteettien rajat -paperin RDA-linjaukset valmiit
2021/09	Kansalliskirjasto, Kansallisarkisto, Kansallismuseo, Museovirasto, Museoliitto (KAM-kuvailuryhmä)	Linjaukset paikan ja ajanjakson lukuihin valmiit
2021/09	Kuvailuryhmien työpaja	Linjaukset ja esimerkkien tilanteen kartoitus ja tavoiteaikataulu
2021/10	Kumea (ja Kuvailusääntöpalvelu)	Linjaukset teoksen, ekspression, manifestaation ja kappaleen lukuihin valmiit
2021/10	Kusti (ja Kuvailusääntöpalvelu)	Linjaukset Lähteet-osioon valmiit
2021/10	Kuvailusääntöpalvelu	Kuvailutasotaulukko valmis julkaistavaksi uudessa RDA Toolkitissä
2021/11	Kuvailusääntöpalvelu	Linjaukset ja esimerkkien viimeistely uuteen RDA Toolkitiin
2021/12	Kuvailusääntöpalvelu	Käännöksen, linjaukset ja esimerkkien kattava julkaisu uudessa RDA Toolkitissä
2022/04 ja 2022/10	Kuvailusääntöpalvelu sekä tarvittaessa kuvailun asiantuntijaryhmät	Mahdollisten soveltamisprofiilien ja Lähteet-osion tekstien julkaisu uudessa RDA Toolkitissä

Linjauus- ja esimerkkiohjeita

- Linjauksia ei kohdisteta luvun pääotsikkoon eikä määritelmään/soveltamisalaan.
- Poislinjataan ne vaihtoehdot, joita ei noudateta. Jos noudatettavaan vaihtoehtoon liittyy linjauus, merkitään linjauus noudatettavan vaihtoehdon kohtaan.
- Linjataan vain ne option-kohtat, jotka ovat todellisia vaihtoehtoja toisilleen ja joihin liittyy olemassa oleva linjauus tai joihin tarvitaan uusi linjauus. Muiden option-kohtien noudattaminen on kuvailijan harkinnan varassa.
- Pakollisuus linjataan ydin- ja perustasoille erikseen. Pakollisuus perustasolla tarkoittaa pakollisuutta myös ydintasolla, sillä ydintaso on perustasoa suppeampi kuvailutaso. Pakollisuuslinjauus kohdistetaan luvun alkuun, kohtaan prerecording.
- Merkitsemistavan valintaan liittyvä linjauus merkitään kohtaan Recording. Jos elementillä on vain yksi sallittu merkintätapa, ei linjauusta merkintätavasta tehdä.
- **HUOM! koodimuotoisten tietojen (kuten kielikoodi) merkitsemistapa on tunniste, ei rakenteistettu kuvailu**
- Toistettavuutta ei linjata, paitsi jos elementin toistettavuudessa on jotain poikkeavaa. Toistettavuus kohdistetaan luvun alkuun, kohtaan prerecording.
- Suomalaisia esimerkkejä voi kohdistaa eri kohtiin tekstiä. Englanninkieliset esimerkit voi joko kääntää suomeksi tai jättää pois.
- Kansainvälisen suosituksen mukaan linjauksiin ei laiteta esimerkkejä. Uudessa RDA Toolkitissä vaihtoehtojen yhteydessä on vain ei-MARC-muotoisia esimerkkejä (ks. 31.53.52.11). Kontekstiesimerkeihin (ks. 91.59.13.86) on sisällytetty vain ko. entiteetin elementtejä. MARC 21:n bibliografisen tietueen kenttiä sisältäviä esimerkkejä ei uudessa RDA Toolkitissä esiinny (ks. LC-PCC:n linjaukset ja esimerkit).

- Linjauksia tehtäessä huomioitava myös nykyiset linjaukset (RDA Toolkitissä) ja niiden mahdolliset ristiriidat uusien linjausten kanssa sekä jo hyväksytyt linjausmuutokset (Kuvailusääntöpalvelun sivulla).
- Linjauksia tehtäessä huomioitava vaikutukset takautuviin konversioihin. Linjauksen vaatima takautuvan konvertoinnin tarve merkittävä selkeästi linjauksen yhteyteen. Tietokannoissa arvioidaan konversiota vaativan linjauksen toteuttamismahdollisuudet teknisesti priorisoiden.
- Linkkien toimimattomuuden tai epätarkan kohdistumisen vuoksi on hyvä muotoilla linjaus siten, että linjaus kertoo myös linjattavan asia. Lisäksi kannattaa käyttää tunnisteita (citation, 8-numeroinen tunniste), jotka löytyvät maalaamalla tekstikohta ja painamalla risuaitaa RDA Toolkitissä. 8-numeroisella tunnisteella voi hakea ko. sääntökohdan kirjoittamalla tunniste RDA Toolkitin hakukenttään.
- Sisällytetään linjaukseen viittaus Metatietosanastoon silloin, kun termiä ei löydy RDA:sta.
- Linjauksissa käytettävät fraasit:
 - Pakollisuuslinjaukset: Pakollinen ydintason kuvailussa. TAI Pakollinen perustason kuvailussa.
 - Merkitsemistapalinjaus: Ensisijainen merkitsemistapa on rakenteistettu kuvailu. TAI Ensisijainen merkitsemistapa on rakenteistamaton kuvailu.
 - Viittaus sanastoon: Käytetään sopivaa Suomalaisen lajityyppi- ja muotosanaston termiä: <http://finto.fi/slm/fi/>. TAI Käytetään sopivaa Metatietosanaston termiä: ...
 - Linjaus Option-kohtaan: Noudatetaan vaihtoehtoa. TAI Ei noudateta vaihtoehtoa.
 - Linjaukseen sisällytetyt esimerkit etsiköidään: Suomalaisia esimerkkejä: